

בתי-המשפט

בבית-המשפט המחוזי
בתל-אביב-יפו

ת.פ. 217/97

בפני כב' השופטת רנה משל (שהם)

מותר לפרסום

בענין:

מדינת ישראל

ע"י ב"כ צ' קלנג ומ' גילינסקי, עו"ד

המאשימה

נ ג ד

1. אברהם בן מרדכי דותן

ע"י ב"כ ד' שיינמן, נ' נגב וא' סבאג, עו"ד

הנאשמים

2. חיים בן שמואל פנחס

ע"י ב"כ ח' הראל, עו"ד

פסק-דין

(לגבי נאשם מס' 2 בלבד)

1. א. ביום 30.5.02 הורשע נאשם מס' 2 (להלן: "הנאשם"), על-ידי בית-משפט זה, בביצוע עבירת מירמה והפרת אמונים (של עובד ציבור) – עבירה על-פי סעיף 284 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), הכל כמפורט בהכרעת-הדין.
- ב. הנאשם זוכה מעבירה של לקיחת שוחד (על-פי סעיף 290(א) לחוק), אשר אף היא יוחסה לו בכתב-האישום. בנוסף, בכתב-האישום, יוחסה לנאשם גם עבירה של תווד בשוחד – על-פי סעיף 295 לחוק – אשר המאשימה חזרה בה ממנה ועל-כן, זוכה הנאשם גם מביצועה (עמ' 289 לפרטיכל, ש' 19-13).
2. ממצאי הכרעת-הדין הרלוונטיים לשלב זה, הנם בתמצית כדלקמן:
- א. במועדים הרלוונטיים לדיון ועד ליום 1.9.91, שירת הנאשם, כראש מחלק בילוש נושאי, ביחידה המרכזית בתל-אביב של משטרת ישראל, בדרגת רב-פקד.
- ב. במסגרת תפקידו האמור, ריכז הנאשם, החל משנת 1988, חקירת מספר פרשות פליליות מורכבות, אשר נחקרו הן בארץ והן בחו"ל ואף סייע, מטעם משטרת ישראל, בחקירת הפרשות בחו"ל. החקירות, שכוננו בהכרעת-הדין "פרשת דרדיקמן", התייחסו גם לחברה בלגית בשם א', אשר כלפי מנהליה ומקורביהם, בוצעה שורה של התקפות חבלניות ומעשי סחיטה באיומים. אחד ממנהלי א', היה מר ב' (להלן: "ב'").
- ג. בתאריכים 21.6.91-23.6.91, עת שהה הנאשם בבלגיה, נפגש הוא עם ב' וסוכם ביניהם, על הקמת עסק משותף לשווק מוצר בשם פרוזן יוגורט בארץ.
- ד. ביום 27.6.91, ביקש הנאשם להשתחרר משירותו במשטרה, ולאפשר לו לשהות בחופשה עד למועד השחרור (להלן: "חופשת השחרור"). ביום 2.7.91, הגיש הנאשם בקשה נוספת למשטרה, לאפשר לו לבצע עבודה פרטית, במהלך חופשת השחרור.

בקשות אלו, אושרו על-ידי מפכ"ל המשטרה דאז, רנ"צ יעקב טרנר. ביום 1.9.91 פרש הנאשם משירותו במשטרת ישראל.

ה. במסגרת הקמת העסק המשותף האמור, נרשם ביום 1.7.91, אצל רשם החברות, תאגיד בשם פ.פ.ד. חברה לנכסים בע"מ (להלן: "פ.פ.ד."). מניות פ.פ.ד. הוחזקו בנאמנות עבור בעליהן, שני-שלישים מהן, על-ידי זק-הראל-שטיין ושות' נאמנות עורכי דין להחזקת נכסים בע"מ ושליש על-ידי א. זק ושות', אחזקות בנאמנות בע"מ. שני-השלישים הללו, היו בבעלות הנאשם והשליש הנותר, בבעלות ב'. פ.פ.ד. עסקה (באמצעות חברות-בנות) בשוק ומכירת פרוזן יוגורט, אך עסקה נכשלו כלכלית, בעיקר, לאחר שהתברר, כי לא היה בידיה זכיון, אשר הבטיח בלעדיות בשוק המוצר, כפי שסברה תחילה.

ו. חקירת פרשת דרדיקמן, התנהלה ברובה במחצית השנייה של שנת 1989 ובחדשים הראשונים של שנת 1990, אולם, במחצית שנת 1991 – סמוך למועד בו נוצרה השותפות העסקית בין הנאשם לבין ב' - חלה בה התעוררות ואף לאחר פרישת הנאשם מן המשטרה, עוד נעשתה בה פעילות. הנאשם היה מעורה בחקירה, עד לפרישתו משירותו במשטרה.

ז. ב' היה מעורב אישית בשתיים מן הפרשות שנחקרו בחו"ל (א' ובנימיני), בהן גילתה משטרת ישראל ענין רב. מעבר למעורבותו האישית בפרשות כנסחט (בפרשת א') וכמתווך בפרשת סחיטה (בפרשת בנימיני), היה ב' מקור (לא קבוע) של משטרת ישראל, וסיפק לה מידע על הפרשות בהן היה מעורב. לב' היה ענין (אינטרס), בפעילות משטרת-ישראל, כמי שעשויה, בין השאר, לפגוע במי שהצטייר כיריבו (דרדיקמן).

ח. הנאשם עשה מאמצים ניכרים ומתמשכים להסתרת הקשר העסקי בינו לבין ב'. כך, בכל שלב שהוא, לרבות בעת הגשת בקשתו למתן היתר עבודה בחופשת שחרור, לא ציין הנאשם בפני מפקדיו, או בפני כל גורם משטרה מוסמך אחר, דבר קשריו העסקיים עם פנחס, על אף שהמשטרה ביקשה לוודא, העדר ניגוד עניינים, בעבודתו בעת חופשת השחרור. בנוסף, הוחזקו מניות הנאשם וב' בפ.פ.ד. בנאמנות, על-מנת להסתיר מעורבות ב' בפ.פ.ד. באלו - הוכח אלמנט המודעות מצד הנאשם לרכיבי עבירת מרמה והפרת אמונים, בה הורשע.

התסקיר:

3.

לבקשת הנאשם, נתבקש תסקיר בעניינו, מטעם שרות המבחן. מן התסקיר עולה, כי הנאשם כבן 50, נשוי ואב לארבעה ילדים (מהם שלושה בוגרים), המנהל משרד חקירות אזרחי. בתסקיר מתוארים קורות חייו והפגיעה הנפשית שנגרמה לו, עקב ההליך דנן. לפי השקפת קצין המבחן, הנאשם מקבל על עצמו האחריות בגין העבירה דנן, אך חש ששילם מחיר - אישי, רגשי וכלכלי - כבד. מדובר באדם שמעשה העבירה חריג להתנהגותו לאורך השנים. בנסיבות אלו, לנוכח המחיר האישי הכבד ששילם, והקדשת עשור מחייו להתמודדות עם ההליך המשטרה והמשפטי, ממליץ שרות המבחן, לבית-משפט זה, לחזור בו מהרשעת הנאשם, ולהטיל עליו ענישה בדרך של שירות לתועלת הציבור. לפי קצין המבחן, הרשעה, עלולה לחסום בפני הנאשם האפשרות להמשיך ולעסוק בתחום עסוקו ולפגוע קשה בפרנסתו. ובפרט, נוכח החובות הרבים שצבר בגין עסקיו נשוא הדיון וניהול המשפט, והסכנה לשלילת רשיונו כחוקר פרטי. לפיכך, ממליץ שרות המבחן, כי הנאשם יבצע 250 שעות שירות לתועלת הציבור, במסגרת משרד העבודה והרווחה - אגף הבטחון, בעבודות כמפורט בתסקיר, בפיקוח שרות המבחן.

טיעוני הצדדים:

4.

א. המאשימה עתרה להשית על הנאשם מאסר בפועל, אשר ירוצה בעבודות שרות. לטענתה, מעשה מרמה והפרת אמונים נעשה על-ידי נושאי תפקיד ציבורי, שבידיהם כח כלפי הציבור והעושים שימוש נלוז בכח זה, תוך העדפת אינטרסים שלהם או של מי שהם חפצים ביקרם, על פני מילוי תפקידם בנקיון כפיים ובטוהר מידות. מעצם טיבה, אין עבירה זו יכולה להחשב כקלה וגם נסיבות ביצועה, בדרך כלל, אינן קלות. לפיכך, לא ניתן לומר, שתוצאת הרשעת הנאשם תעמוד ביחס בלתי סביר לחומרת העבירה עצמה ולכן, יש להרשיע נאשם שאשמתו בעבירה זו הוכחה. יתר על כן, הטלת "סטיגמה" במבצעי עבירות "הצווארון הלבן" בכלל, ומרמה והפרת אמונים בפרט, היא חלק ממטרות הענישה וההליך הפלילי ולכן, עצם ההרשעה, היא נדבך חשוב באכיפת החוק במקרים כאלה. ב"כ המאשימה הפניי לקריטריונים, לאורם יש לבחון אם ניתן יהיה שלא להרשיע נאשם בעבירה, כפי שנקבעו על-ידי בית-המשפט העליון, אשר אחד

מהם הנו, פגיעה אפשרית בשיקומו של הנאשם. לטענתו, אין בהרשעה, במקרה דנן, כדי לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, העוסק כיום בפרויקט "פינוי בינוי" ובחקירות. גם אם ישלל רשיון הנאשם כחוקר פרטי, אין בכך בכדי להכריע הכף כנגד הרשעתו בדין. המאשימה סבורה, כי העבירה בה הורשע הנאשם, אינה מאפשרת ויתור על הרשעה. הרשעת הנאשם מחויבת כקביעה ערכית, לפיה עובד ציבור המשחית מידותיו יורשע, ובפרט במקרה דנן, בו מדובר בקצין משטרה, ששימש בתפקיד בכיר, ממנו מצפה הציבור לנקיון כפיים כפול ומכופל. אשר להמלצת שירות המבחן, לטענת ב"כ המאשימה, מצווה בית-המשפט לחרוג מהמלצות שירות המבחן, שכן, הקריטריונים שנקבעו בפסיקה לעניין האפשרות שלא להרשיע אדם שנקבע כי ביצע עבירה – הם המחייבים את בית-המשפט, על-אף המלצה של שירות המבחן. עוד טענה היא - באשר לחרטת הנאשם, נתון האמור לבוא לזכות הנאשם – כי במקרה דנן, הנאשם התכחש לעבירות, סיפק הסברים כבושים וחסרי הגיון ועדותו עשתה רושם לא משכנע. ניתן היה להתרשם, כי הנאשם לא הפנים הפסול במעשיו ובודאי שאינו מביע כל חרטה עליהם. ב"כ המאשימה הדגיש חומרת מעשהו של הנאשם, נוכח מהות תפקידו. אשר לעונש שנתבקש כאמור, המאשימה סבורה, כי הוא משקף האיזון הנכון בין חומרת העבירה ונסיבותיה המחמירות, לבין נסיבותיהן הפרטיות של הנאשם והפרשה, נסיבות אשר לולא התקיימו, היתה עמדתה העונשית של המאשימה מחמירה יותר.

ב. ואילו לטענת סנגוריתו של הנאשם, מן הראוי, בנסיבות המקרה, לבטל הרשעת הנאשם ולהשית עליו עבודות שירות לתועלת הציבור, כפי השקפת שירות המבחן. לצורך כך, יש לטענתה לקחת בחשבון, כי הנאשם הואשם בעבירות חמורות מאד, נאלץ לעבור הליך ארוך על-מנת להוכיח חפותו מעבירת השוחד ובסופו של יום, הורשע רק בעבירה של הפרת אמונים (ולא מרמה). כן יש לקחת בחשבון, כי העבירה בוצעה עת נמצא הנאשם בחופשת שחרור מן המערכת המשטרתית. ולכן, אין מדובר במקרה הקלאסי של עבירת הפרת אמונים, כאשר מדובר בעובד-ציבור המועל בתפקידו ורוצה להשאיר בתפקידו. מאחר שאין ראיות ואין טענה שהנאשם עשה משהו בפועל למען שותפו, בתקופת חופשת השחרור, יש להביט על כך במידתיות הנכונה, במיוחד, כשהמטרה בהגשת כתב האישום דנן היתה נאשם מס' 1 וסביר להניח, כי לו היה מדובר אך באישום דנן כנגד הנאשם, היה התיק נגנז, מחוסר עניין לציבור והיו עומדות לזכותו 15 שנות שירות בהצטיינות, ללא כל סטיה מן השורה. לכל היותר, היה מועמד לדין משמעותי. בנוסף, היתה עומדת לו העובדה, שלא ביצע דבר הקשור לחקירה המשטרתית, עד עצם היום הזה, למען שותפו. הסנגורית הוסיפה ועתרה, לנקוט כלפי הנאשם במידת הרחמים, שכן, במקצועו ובעסקו הנו חוקר פרטי, בעל משרד חקירות. חוקר פרטי, הנו עסוק המצריך רשיון, כך גם ניהול משרד חקירות. כיום רשיונו הנו על-תנאי. נוכח ההרשעה, עלולים שלא לחדש לו את הרשיון כחוקר הפרטי ואת הרשיון למשרד חקירות וזו תהיה עבורו מכת מוות. אשר לעיסוק הנוסף של הנאשם, בעבודות פינוי שכונת גבעת עמל, בתל-אביב, כטענת המאשימה, אף זה קשור, לטענתה, לעסוקו כחוקר פרטי. עוד ביקשה הסנגורית לקחת בחשבון, עברו המפואר של הנאשם במשטרה והעובדה, שלא פגע במערכת המשטרתית, מאז ועד עצם היום הזה ובהיותו אדם נורמטיבי, שעברו הפלילי נקי לחלוטין. כן פורע הנאשם חובות, הנאמדים בכחצי מליון ₪, מעסקי הגלידה. עוד ביקשה לקחת בחשבון, כי חלפו כעשר שנים מתחילת החקירה בענין הנדון ועד היום, ונגרם לנאשם עינוי דין, ובפרט נוכח החשדתו בשוחד. הנאשם אינו עוד עובד ציבור ואינו צריך לשמש דוגמא לאיש, בראיתו בחופשת השחרור, לא ראה עצמו שוטר ואולי לכן שגה. אמנם הנאשם לא דיווח לממונים עליו על שותפותו עם ב', אך לא עשה כל מעשה בתוך תיק חקירת פרשת דרדיקמן, אשר היה לו ניגוד ענינים, ומבחינה זו, התנהג בצורה ישרה. לפיכך, עתרה לביטול הרשעתו וקבל המלצת שירות המבחן.

5. דברי הנאשם:

הנאשם, הבהיר כי סבר, שרשאי הוא ליצור העסק המשותף, משיצא לחופשת שחרור ופשט מדיו, כנראה טעה, והוא מביע צער רב, בפני דורות של שוטרים שחינך ליושר, הגינות וטוהר. לדבריו, חש בושה גדולה, הן כלפי הציבור והן כלפי משפחתו. עליו להפנים את פסק-הדין וללמוד היכן טעה, כשהדגל שלו היה טוהר המידות. המחיר ששילם עבור הכשלון הבודד בחייו, כבד ביותר, הן באופן אישי, משפחתי-כלכלי והן באופן ציבורי. עוד אמר הנאשם, כי מקווה הוא, שבית-משפט זה יתן לו ההזדמנות להתחיל חייו מחדש וכל עונש, או הרשעה, ימוטטוהו.

6. **דיון:**

א. בהכרעת-הדין עמדתי בהרחבה על משמעות עבירת מרמה והפרת אמונים, הקבועה בסעיף 284 לחוק (שם, בעמ' 501-517) ואיני מוצאת מקום לחזור על הדברים. אומר אך זאת, כי עובד ציבור, משמש כנאמן הציבור ונוכח מעמדו המיוחד והצורך לשמור על אמון הציבור בו ובטוהר כפיו, באה העבירה הנדונה ונועדה להוות מחסום, מפני פיתוי שיגרום לו למעול באמון שניתן לו. על-כן, נחשבת עבירה זו כחמורה ואף המחוקק הביע עמדתו כך, בקבעו לצדה עונש מירבי של שלוש שנות מאסר. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"פ 8710/96, פ"ד נא(5), 481, 505 :

"האיסור הכללי על עובד ציבור להימצא במצב של ניגוד עניינים מושתת על שני טעמים: הטעם הראשון, למנוע ממנו לעשות שימוש לרעה בסמכות שהופקדה בידו כנאמן, והטעם השני, להגן על אמון הציבור. במינהל הציבורי."

ב. כפי שקבעתי עוד בהכרעת-הדין, הקשר העסקי בין הנאשם לבין ב', החל לקרום עור וגידים כבר בתחילת חודש יוני 1991, לפני הגשת הבקשות מצדו להשתחרר מן החייל (ביום 27.6.91) ולהתיר לו לעבוד בתקופת חופשת השחרור (ביום 2.7.91) – שעה שהנאשם שימש עוד בתפקידו במשטרה. בכך העמיד עצמו הנאשם במצב של ניגוד עניינים וכפי שכתבתי בהכרעת-הדין :

"...היה חשש מובנה, כי בכל התקופה, החל מהיום בו יצר קשר עסקי עם ב'... ועד לפרישתו, כל החלטה שיקבל במסגרת תפקידו, תושפע לא רק מתוך רצון לקדם את אינטרס הציבור ושליו בלבד, אלא מתוך מטרה, לקדם במקביל, גם את אינטרס שותפו העסקי, ב'... בהחלטות איש ציבור, חייב הוא להיות מונחה על-ידי האינטרס הציבורי גרידא ואילו פנחס, הכניס עצמו למצב, בו במערכת שיקוליו ניצב אינטרס נוסף ועצמאי – של ב' – ובכך העמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים. בכך, עשה פנחס מעשה של הפרת אמונים. הפרת אמונים זו, פוגעת בציבור הן מישור הקונקרטי, קרי – בזכות הציבור, כי קציני משטרה (נאמניו) יקבלו החלטותיהם תוך הפעלת שיקול-דעת הנקי ממניעים זרים והן במישור הסובייקטיבי/תדמיתי, קרי - תדמית השרות הציבורי והמשטרה בפרט, היו נפגעים, לו ניגוד עניינים זה היה מגיע לידיעת הציבור" (שם, בעמ' 510).

עוד קבעתי בהמשך (עמ' 514 להכרעת-הדין):

"...אשר לרכיב השחיתות, הרי גם הוא התקיים בעניינו, בכך, שפנחס פעל להסתיר קשריו עם ב' מעיני כל... דבר שהנו לא רק מושחת, אלא מהווה נדבך נוסף בפגיעה באמון הציבור על-ידי מעשיו."

ג. שלוש הוראות חוק רלוונטיות לענין אפשרות אי-הרשעת נאשם, אשר נמצא כי ביצע עבירה: סעיף 71א(ב) לחוק, המסמיך בית-משפט, לתת לגבי נאשם כזה, צו שירות (לתועלת הציבור), ללא הרשעה, בנוסף למבחן, או בלעדיו. בדומה, סעיף 21(2) לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, מאפשר, בנסיבות המפורטות בו (בהתחשב באפיו, בעברו, בגילו, בבריאותו, בטיב העבירה ובכל נסיבה מקלה שבה וכו'), להעמיד נאשם כזה במבחן, אף ללא הרשעתו. ולבסוף, סעיף 192א' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, מאפשר לבית-משפט שכבר הרשיע נאשם, אשר לפני מתן גזר-הדין ראה מקום לתת לגביו צו-מבחן, או צו-שירות לתועלת הציבור, ללא הרשעה, לבטל ההרשעה ולצוות כאמור. מדובר בחריג לכלל, כי מי שביצע עבירה, יש להרשיעו בדין, ורק בנסיבות יוצאות דופן, יש להשתמש בו. כדברי המלומד י' קדמי :

"בנסיבות נדירות ביותר, כאשר יש בעצם ההרשעה משום תגובה חריפה באורח קיצוני במעשה העבירה מחד גיסא, בנסיבות הענין אין מקום לענישה אלא להעמדה במבחן. נסיבות נדירות כאלה נוצרות בדרך כלל על רקע נסיבות אישיות - כגון: גיל, מצב בריאות, מוצא משפחתי - כאשר ההרשעה כמוה כ'מכת מוות' לנאשם" (י. קדמי, **על סדר הדין בפלילים**, חלק שני, מהדורת תשנ"ח, 938).

הדברים נאמרו בע"פ 2083/96, פ"ד נב(3), 337 (להלן: "פס"ד כתבי") :

"המבחן ללא הרשעה הינו חריג לכלל שכן משהוכח ביצועה של העבירה יש להרשיע את הנאשם וראוי להטיל את אמצעי זה רק במקרים יוצאי

דופן, בהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה".

ובדומה, נאמר בע"פ 2513/96, 3467/96, פ"ד (3) 682, 683 :

"שורת הדין מחייבת כי מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע בעבירות שיוחסו לו. זהו הכלל. הסמכות הנתונה לבית המשפט להסתפק בהעמדת נאשם במבחן בלי להרשיעו בדין, יפה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן."

בפס"ד כתב, הובאו אמות המידה, לאורם יש לבחון המנעות מהרשעה, והן שתיים, מצטברות: ראשית, אם הרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם ושנית, אם סוג העבירה, מאפשר, בנסיבות המקרה המסוים, לוותר על ההרשעה, מבלי לפגוע, באופן מהותי, בשיקולי הענישה האחרים (שם בעמ' 342). במסגרת שיקולי שיקום, יש לבחון, בין היתר:

"א) האם מדובר בעבירה ראשונה או יחידה של הנאשם; (ב) מהי חומרת העבירה והנסיבות שבהן בוצעה; (ג) מעמדו ותפקידו של הנאשם והקשר בין העבירה למעמד ולתפקיד; (ד) מידת הפגיעה של העבירה באחרים; (ה) הסבירות שהנאשם יעבור עבירות נוספות; (ו) האם ביצוע העבירה על ידי הנאשם, משקף דפוס של התנהגות כרונית, או המדובר בהתנהגות מקרית; (ז) יחסו של הנאשם לעבירה, האם נוטל הוא אחריות לביצועה, האם הוא מתחרט עליה; (ח) משמעות ההרשעה על הדימוי העצמי של הנאשם; (ט) השפעת ההרשעה על תחומי פעילותו של הנאשם..." (שם, בעמ' 344 – אמנם דעת יחיד, אך זו תואמת את עקרונות דעת הרוב)

אשר למהות העבירה:

"מנגד, קיימים גם שיקולים שבאינטרס הציבור ששמים את הדגש על חומרת העבירה ונסיבותיה... ועל האפקט הציבורי של ההרשעה. הכלל הוא שיש להרשיע נאשם שעבר עבירה, ומי שטוען את היהפך שומה עליו לשכנע את בית המשפט ששיקולי השיקום גוברים במקרה האינדיבידואלי על השיקולים שבאינטרס הציבורי..." (שם, שם)

ד. אבחן תחילה, אמת-המידה הנוגעת למהות עבירת מרמה והפרת אמונים, והאם ניתן, ככלל, שלא להרשיע, מי שנמצא כי ביצע עבירה זו, כטענת הסנגורית, אם לאו, כטענת המאשימה. פס"ד כתב, דן בנאשמת, שהיא אשמה בביצוע עבירת שוחד (לפי סעיף 290(א) לחוק, אשר העונש המירבי הקבוע בחוק בגינה הנו 7 שנות מאסר), נמצא כי ביצוע עבירה זו, בית-משפט שלום, קיבל עמדת שירות המבחן ולא הרשיעה, בערעור, הורשעה על-ידי בית-משפט מחוזי (ברוב דעות) ובית-המשפט העליון, הותר ההרשעה על כנה, באמרו:

"עבירת השוחד נמנית עם העבירות שבהן הקורבן אינו הפרט אלא הציבור, ואחת ממטרות הענישה בעבירה זו הינה הטבעת אות קלון על מבצע העבירה והבעת סלידתה של החברה ממעשי השוחד בצורה שתרתיע את הרבים... מכאן ההלכה כי ככלל, העונש ההולם מבצע עבירת שוחד הוא מאסר בפועל. זאת, גם במקרים קלים באופן יחסי, שבהם הנאשם משודל לשוחד וטובת ההנאה הנובעת לו מן המעשה היא קטנה... גם כאשר קיימות נסיבות כבדות משקל לטובת הנאשם אין לוותר על הרשעתו אלא, לכל היותר, יש לתת ביטוי לכך באמצעות הקלה בעונש... יוצאים מכלל זה אותם מקרים חריגים שבהם הצטברות הנסיבות הקשורות בנאשם ובעבירה שעבר מצדיקה שלא להטביע בנאשם אות קלון של פלילות. עמד על כך השופט גולדברג בע"פ 419/92, 643, 651 מדינת ישראל נ' כהן ואח'; סיבוני ואח' נ' מדינת ישראל [5], בעמ' 835 :

על-פי מדיניותו של בית-משפט זה משכבר הימים, העונש ההולם עברייני שוחד הוא מאסר בפועל, כעונש מרתיע...

אולם גם אם נסיבות מיוחדות יצדיקו סטייה מהכלל, עדיין חובה על בית המשפט להטביע על עבירת שוחד חותם פלילות, בדרך של הרשעת הנאשם בעבירה. שאם לא כן, מעביר בית המשפט לציבור מסר הפוך מן המתחייב, כאומר כי יש שעבירת שוחד 'נסלחת'. מכאן שאין על בית המשפט לפטור את מי שגרם להשחתת מידות במינהל הציבורי בלי להרשיעו, אלא במקרים יוצאי דופן, שבהם

מחייבות הנסיבות שלא להדביק לנאשם אות קלון של הרשעה בפלילים'. (שם, עמ' 342, 343) (ההדגשות שלי – ר.מ.)

נמצא, כי עבירת שוחד, ככלל, מחייבת הרשעת העבריין, אולם, על אף חומרתה המופלגת, ניתן, במקרים יוצאי דופן, על מנת שלא להטיל על הנאשם "אות קלון של הרשעה", לוותר על הרשעתו. נראה, כי קל וחומר שהדבר אפשרי, לגבי עבירה של מרמה והפרת אמונים, אשר המחוקק ראה בה, כ"קלה" יותר מעבירת שוחד. ואכן, למשל, בע"פ 7119/97, מדינת ישראל נ' דוד בוסקילה (בית-משפט מחוזי בבאר-שבע, לא פורסם), הודה הנאשם (ראש עיריית שדרות ויו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה שם), במסגרת הסדר טעון, כי ביצע עבירה של מרמה והפרת אמונים ועבירה נוספת (לפי חוק התכנון והבניה) ונקבע שם, הן בבית-משפט קמא והן בערעור, בין היתר, כי נוכח העובדה כי קיימת אפשרות שהעבירות שהנאשם הודה בהן יש עמן קלון ובעקבות זאת, קיים חשש שכהונתו כראש עיר תופסק, יש לראות בכך הצדקה, לאי-הרשעתו (שם, בעמ' 9).

ה. מן הכלל אל הפרט. הגם שהעבירה בה הורשע הנאשם בפני הנה, מעצם טבעה, חמורה, כאמור, הרי לפי נסיבותיה, ניתן לומר, כי מעשה הנאשם הנו ברף הנמוך יותר של חומרתה. שכן, הגם שבעת ביצוע העבירה, היה הנאשם עדיין עובד ציבור, הרי שזו בוצעה, במשך כשלושה חדשים, במהלך חופשת שחרורו מחיל המשטרה ולא במהלך עבודתו הרגילה, מבלי שחזר עוד לעבודה. בנוסף, הקשר העסקי שקשר הנאשם, עם ב', אינו קשר עם עבריין, אלא עם בעל אינטרס בתוצאות חקירה משטרתית, כמתלונן, נפגע, או שותפם של כאלו. ועוד. בפועל, לא ביצע הנאשם כל פעולה, במסגרת שירותו במשטרה, בעקבות הקשר העסקי עם ב'. הגם שהנאשם הסתיר מן הממונים עליו, דבר קשר עסקי זה, אשר הנה נסיבה מחמירה לגביו, אין בה, בנסיבות המקרה, כדי להביא לקביעה, כי רף חומרת מעשהו גבוה. בפסיקה, אליה הפנה ב"כ המאשימה, בטיעונו כי אין לוותר על הרשעה, דובר בשוטרים בשירות פעיל, אשר לשם השגת טובות הנאה, או לצורך חיפוי על עבירות שעברו, השתמשו בסמכותם לרעה, לפגיעה באזרחים תמימים, בין על-ידי איומים ובין על-ידי תלונות שווא. אין להשוות בין מקרים אלו, למקרה שבפני. אף עתירת המאשימה - הגם שלהותיר ההרשעה על כנה - אך להשית עליו מאסר שירוצה בעבודות שרות, מצביעה אף היא, על כי אף בעיניה, אין מדובר ברף גבוה מבחינת חומרת העבירה. לפיכך, סוג העבירה דנן, בנסיבותיה, מאפשר, כשלעצמו, שלא להרשיע הנאשם.

ו. אשר לאמת המידה השניה, לאורה יש לבחון אפשרות אי-הרשעת הנאשם - היינו, פגיעה אפשרית בשיקומו. כאמור, הנאשם הנו חוקר פרטי ובעל משרד חקירות. סנגוריתו הפנתה להוראות חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשל"ב-1972, לפיו (סעיף 3 שבו), נדרש רשיון לעיסוקיו האמורים של הנאשם. סעיף 4(א) לחוק האמור, קובע דרישות הנוגעות לכשירות לקבלת רשיון לחקירות פרטיות, ובין היתר, בס"ק (6) שבו, קובע, כי על המבקש רשיון לשכנע את ועדת הרישוי, לפי אותו חוק, כי "אין מניעה - מטעמים... של עברו, תכונותיו או התנהגותו של המבקש - להענקת הרשיון". הנאשם אף הציג שורה של מכתבים, מעו"ד עינת ברגר, מנהלת המחלקה לרישוי חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, הנוגעים למתן ולחידוש רשיונות חוקר פרטי ומשרד חקירות שלו (החל משנת 1998), מהם עולה, כי רשיונו ניתן ומחודש מדי שנה, תוך המתנה ומעקב אחר תוצאות הדיון בהליך דנן. הגם, שלא נאמר שם מפורשות, כי הרשעת הנאשם בעבירה של מרמה והפרת אמונים, תביא לשלילת, או אי-חידוש רשיונו, הרי שאין ספק, שהותרת הרשעתו על כנה, עלולה להביא לכך ובכך, לפגוע במטה לחמו ובפרנסת משפחתו. נימוק זה, הנו נימוק כבד משקל, בשקילת אי הרשעת הנאשם.

ז. אשר לנימוקים האישיים והשיקומיים הנוספים, אותם יש לקחת בחשבון. העבירה דנן, הנה עבירה ראשונה שביצע הנאשם, במשך 50 שנות חייו, ויש לראותה כמעידה חד-פעמית, אשר אין צורך להרתיעו בעטייה. הסיכוי כי יבצעה שוב, אינו קיים, שכן, אינו עובד ציבור עוד. יתר-על-כן, עברו של הנאשם, הנו ללא דופי, ואין חולק, כי שרת במשטרה במשך 15 שנה והיה שוטר מסור ומצטיין וללא כל רבב. עוד אין חולק, כי במהלך שירותו במשטרה, לרבות בחקירת פרשת דרדיקמן, לא ביצע הנאשם כל מעשה, שניתן לראותו כסטייה מן השורה. ועוד. מתחילת החקירה בעניינם של שני הנאשמים במקרה דנן ועד למתן פסק-דין זה, חלפו כעשר שנים (כתב-האישום הוגש רק בשלהי שנת 1997), ויש לקחת בחשבון גם תקופה זו. זאת ועוד, יש לקחת בחשבון, כי מלכתחילה הועמד הנאשם לדין גם בעבירות של שוחד ותווד לשוחד, החמורות לאין שעור, מהן זוכה, כאמור. אין גם להתעלם מן הפגיעה בשמו הטוב של הנאשם, אשר

נגרמה בעטיו של ההליך דן ואשר תלווה או להבא, בין אם יורשע ובין אם לאו. עוד יש לקחת בחשבון במסגרת זו, כי הנאשם ממשיך לפרוע חובות, שנוצרו משותפוטו העסקית עם ב', ופגיעה בפרנסתו, עלולה למנוע המשך פרעון חובות אלו ונזקים לצדדים שלישיים. בנוסף, בעבודות השירות עליהן המליץ שירות המבחן – בין היתר, כתיבת נוהלי בטחון למוסדות משרד העבודה והרווחה – יש משום ניצול מיטבי של כישוריו של הנאשם לתועלת הציבור ולרווחתו. ולבסוף, יש לקחת בחשבון העובדה כי הנאשם נטל אחריות בגין ביצוע עבירה זו (ראה בתסקיר) והביע חרטה על מעשיו והוא מבקש לאפשר לו לפתוח דף חדש בחייו.

ח. הנסיבות שתארת לעיל, בהצטרף, מובילות למסקנה, כי מולאו אמות-המידה שנקבעו בפס"ד כתב, לאי-הרשעת נאשם שביצע עבירה, וכי מידת הפגיעה בשיקום הנאשם, היה והרשעתו תוותר על כנה, עולה לאין שעור על חומרת העבירה והפגיעה באינטרס הציבורי, אם לא יעשה כן. לפיכך, יש מקום לקבל המלצת שרות המבחן, לביטול הרשעת הנאשם.

7. התוצאה:

- א. הנני מבטלת הרשעתו של הנאשם בביצוע עבירה של מרמה והפרת אמונים.
- ב. הנני קובעת, כי הנאשם אכן ביצע עבירה כאמור ומשיתה עליו ביצוע שירות לתועלת הציבור, של 250 שעות, במסגרת משרד העבודה והרווחה – אגף הבטחון ובפיקוח שירות המבחן – הכל כמפורט בתסקיר שירות המבחן.

**רנה משל (שהם)
שופטת**

**ניתן ביום 14.8.02
במעמד: עו"ד גילינסקי בשם המאשימה
הנאשם מס' 2 וב"כ עו"ד ח' הראל**

נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח